

Temat: Sposoby otrzymywania wodorotlenków trudno rozpuszczalnych w wodzie

Lekcja do samodzielnej pracy

Plan lekcji;

- ✓ Proszę przeczytać temat lekcji na kolejnych stronach – 2 - 4
- ✓ Proszę rozwiązać poniższe zadania

38 Przyporządkuj do podanych nazw systematycznych wodorotlenków ich wzory sumaryczne.

a) wodorotlenek żelaza(III)	I. $\text{Co}(\text{OH})_2$
b) wodorotlenek chromu(III)	II. $\text{Fe}(\text{OH})_3$
c) wodorotlenek glinu	III. $\text{Cu}(\text{OH})_2$
d) wodorotlenek niklu(II)	IV. $\text{Al}(\text{OH})_3$
e) wodorotlenek kobaltu(II)	V. $\text{Ni}(\text{OH})_2$
	VI. $\text{Cr}(\text{OH})_3$

a) _____ b) _____ c) _____ d) _____ e) _____

39 Podkreśl wzory sumaryczne wodorotlenków, które są praktycznie nierozpuszczalne w wodzie.

Pobierz tabelę rozpuszczalności
docwiczenia.pl
Kod: C7M2EF

To doświadczenie musisz znać

40 Zaprojektuj doświadczenie chemiczne, którego celem jest otrzymanie wodorotlenków przedstawionych na fotografiach. Narysuj schemat i zapisz obserwacje oraz równania zachodzących reakcji chemicznych. Wybierz odczynniki chemiczne.

Odczynniki: $\text{CuCl}_{2(\text{aq})}$, $\text{KOH}_{(\text{aq})}$, FeCl_2 , AlCl_3 , H_2O , CuO , $\text{FeCl}_{3(\text{aq})}$, Fe_2O_3

Schemat:

Obserwacje: _____

Równanie reakcji chemicznej: _____

Schemat:

Obserwacje: _____

Równanie reakcji chemicznej: _____

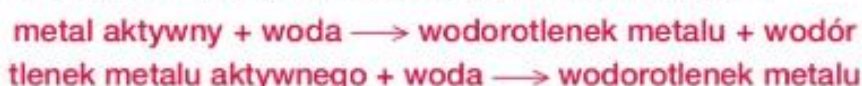
Wodorotlenek miedzi(II)

Wodorotlenek żelaza(III)

Sposoby otrzymywania wodorotlenków praktycznie nierozpuszczalnych w wodzie

Wodorotlenek sodu i wodorotlenek potasu dobrze rozpuszczają się w wodzie, a wodorotlenek wapnia – trudniej. Wodorotlenki dobrze rozpuszczalne w wodzie (zasady) otrzymuje się w reakcjach:

Istnieją też wodorotlenki praktycznie nierozpuszczalne w wodzie, np.:

- wodorotlenek magnezu – $\text{Mg}(\text{OH})_2$ (fot. 132.),
- wodorotlenek miedzi(II) – $\text{Cu}(\text{OH})_2$.

Informacje o rozpuszczalności wodorotlenków znajdują się w tabeli rozpuszczalności.

Fot. 132. Wodorotlenek magnezu wykorzystuje się do produkcji past do zębów.

Jak odczytywać informacje z tabeli rozpuszczalności?

	NaOH		KOH		Mg(OH) ₂		Cu(OH) ₂		
kationy / aniony	NH ₄ ⁺	Li ⁺	Na ⁺	K ⁺	Mg ²⁺	Ba ²⁺	Pb ²⁺	Ag ⁺	Cu ²⁺
OH ⁻	R	R	R	R	N	R	N	N	N

R – substancja dobrze rozpuszczalna w wodzie

N – substancja praktycznie nierozpuszczalna w wodzie, strąca się z rozcieńczonych roztworów

W jaki sposób można otrzymać wodorotlenki praktycznie nierozpuszczalne w wodzie?

Doświadczenie 35

Otrzymywanie wodorotlenku miedzi(II) i wodorotlenku glinu z odpowiednich chlorków i wodorotlenku sodu

Instrukcja: Do probówki 1. nalej wodnego roztworu chlorku miedzi(II), a do probówki 2. – wodnego roztworu chlorku glinu. Następnie do każdej probówki dodaj kilka kropeł roztworu wodorotlenku sodu (schemat).

Podaj obserwacje i sformułuj wniosek.

Schemat

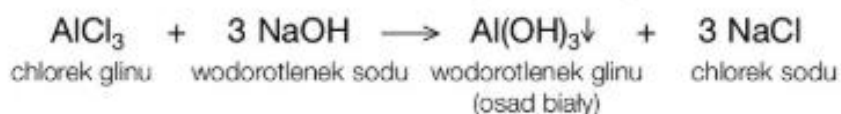
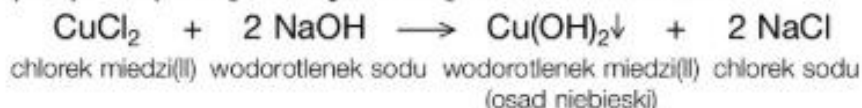

osad $\text{Cu}(\text{OH})_2$ osad $\text{Al}(\text{OH})_3$

Fot. 133. Wodorotlenek miedzi(II) i wodorotlenek glinu.

Zaobserwowano, że w probówce 1. powstaje galaretowaty niebieski osad (fot. 133.), a w probówce 2. – biały osad (fot. 133.). Na podstawie obserwacji można sformułować **wniosek**, że zaszły reakcje wymiany. Ich przebieg można przedstawić równaniami:

Co to są zasady?

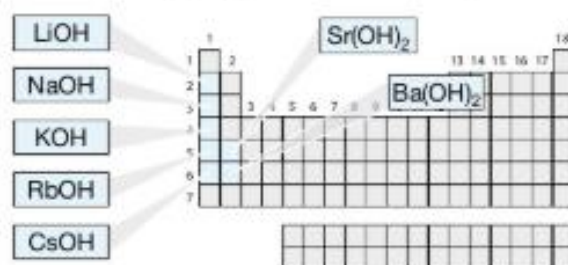
Zasadami są wodorotlenki rozpuszczalne w wodzie. Należą do nich m.in.:

- zasada sodowa NaOH ,
- zasada potasowa KOH .

Zasadami są wszystkie wodorotlenki metali 1. grupy układu okresowego pierwiastków chemicznych (litowce) i niektóre wodorotlenki metali 2. grupy. Do zasad należy też zasada amonowa:

Strzałka ($\downarrow$), np. przy wzorze $\text{Cu}(\text{OH})_2\downarrow$, oznacza, że produkt strąca się w postaci osadu.

Czym jest zasada amonowa?

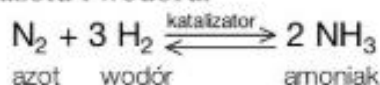
Zasada amonowa to substancja różniąca się od innych zasad tym, że nie zawiera kationów metalu. Powstaje przez rozpuszczenie amoniaku w wodzie i jest potocznie nazywana wodą amoniakalną. Wzór zasady amonowej zapisuje się następująco:

Co to jest amoniak?

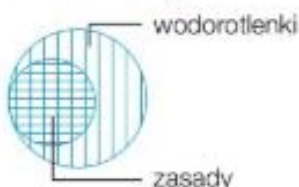
Amoniak – NH_3 – jest bezbarwnym gazem o ostrym zapachu, drażniącym błony śluzowe. W większych ilościach jest toksyczny. W przyrodzie powstaje w wyniku gnicia substancji białkowych.

Amoniak należy do wodorków niemetalu. Otrzymuje się go w reakcji syntezy azotu i wodoru:

Ta reakcja chemiczna jest odwracalna, to znaczy że otrzymany produkt – amoniak – częściowo rozkłada się na azot i wódor. Katalizatorem reakcji syntezy amoniaku jest żelazo.

Skojarz i zapamiętaj!

Zasady są wodorotlenkami rozpuszczalnymi w wodzie.

reakcja odwracalna

Amoniak

Amoniak ma bardzo wiele zastosowań. Najczęściej używa się go do produkcji nawozów i tworzyw sztucznych, w tym nylonu, z którego są wytwarzane m.in.: skrzydła paralołni, spadochrony i odzież. Amoniakiem zastąpiono freony w przemysłowych instalacjach chłodniczych.

przemysł spożywczy

Z amoniaku otrzymuje się wodorowęglan amonu. Ten związek chemiczny jest używany jako środek spulchniający przy wypleku ciast – stanowi główny składnik proszku do pieczenia.

środki czyszczące

Wodny roztwór amoniaku jest stosowany jako dodatek do środków czyszczących np. w płynach do mycia szyb i lusterek – zapobiega powstawaniu smug.

rolnictwo

Amoniak służy do produkcji nawozów sztucznych.

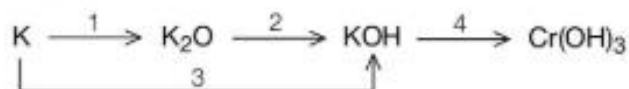

Rozwiąż zadania w zeszycie

- Korzystając z tabeli rozpuszczalności wodorotlenków i soli, podaj przykłady wodorotlenków, które są zasadami.
- Napisz równania reakcji otrzymywania wodorotlenków praktycznie nierozpuszczalnych w wodzie.
a) $\text{Sn}(\text{OH})_2$; b) $\text{Fe}(\text{OH})_3$; c) $\text{Ni}(\text{OH})_2$

- Napisz równania reakcji chemicznych przedstawionych na schemacie.

- Napisz równanie reakcji chemicznej, w której wyniku powstanie zasada amonowa.

Zapamiętaj!

- Wodorek niemetalu** – związek chemiczny wodoru z niemetałem.
- Zasada** – wodorotlenek rozpuszczalny w wodzie.